

De portefeuillehouder Europa en Internationaal in gemeenten

De VNG adviseert gemeenten om een bestuurlijke portefeuillehouder Europa en Internationaal in het college aan te stellen. In deze flyer onderstrepen wij het belang van een bestuurlijke portefeuillehouder en geven wij informatie over het profiel en de taken van een Europese en internationale portefeuille. Guido Rink, Wobine Buijs-Glaudemans, Hedwich Rinkes en Marieke Schouten delen hun ervaringen.

Waarom een portefeuillehouder?

Gemeentelijke ambities en agenda's zijn vaker afhankelijk van Europese en internationale initiatieven. Gemeenten hebben belang bij de Europese en internationale organisaties. Zij kunnen financieel profiteren van de EU, die inzet op economische ontwikkeling en innovatie door middel van Europese fondsen. Europese wet- en regelgeving is merkbaar op lokaal niveau, want ongeveer zestig tot tachtig procent van alle EU-regelgeving heeft invloed op het beleid van gemeenten.

Daarnaast kunnen Nederlandse gemeenten lokale thema's Europees en internationaal agenderen via Europese en internationale samenwerking en partnerschappen. Europese en internationale organisaties bieden gemeenten en gemeentelijke regio's een interessant platform voor grensoverschrijdende samenwerking, het uitwisselen van goede praktijkvoorbeelden en voor het van onderaf gezamenlijk agenderen van beleidsideeën, -initiatieven of -aanpakken. Brussel heeft zich inmiddels ontwikkeld in een gedifferentieerd netwerk van samenwerking en (in) formele overlegcircuits tussen verschillende overheden, bedrijven, maatschappelijke en belangengroeperingen.

Guido Rink
(wethouder Gemeente Emmen)

"Maak keuzes in profilering, investeer in relaties, wees zichtbaar aanwezig en je zult zien dat Europa jouw kant op werkt!"

Hoe doe je het werk als portefeuillehouder?

De EU houdt zich bezig met belangrijke vraagstukken die Emmen en elke andere gemeente in Nederland raken. Zo heeft EU-beleid veel invloed op verschillende beleidsvelden van ons als gemeenten. Europa biedt ons veel kansen voor profilering, kennisuitwisseling en financiering van onze eigen ambities. Tegelijkertijd kunnen we als gemeente Emmen een bijdrage leveren aan de uitdagingen van Europa.

Hoe heb je dit vormgegeven?

Profilering, netwerken en projectvererving in Europa helpen om onze doelen te verwezenlijken. Samenwerken in Europees verband kost tijd en energie. In Emmen hebben we Europa beledigd bij mij als wethouder Economie. Op deze manier organiseren we voldoende bestuurskracht om Brussel dichterbij te brengen; tegelijkertijd blijft het voor ons college bestuurbaar. Goede en voldoende ambtelijke ondersteuning is natuurlijk essentieel. In de allereerste plaats moet je het leuk vinden om in Europa te netwerken en tijd en energie vrijmaken om in Brussel aanwezig te zijn.

Europese en internationale beleidsagenda's bieden kaders en handvatten voor gemeenten. De duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN (*Sustainable Development Goals* (SDG's) ofwel 'Global Goals') en het VN-verdrag Handicap gaan over lokale onderwerpen, zoals duurzaamheid, vluchtelingenopvang en inclusie van minderheden. Veel gemeenten gebruiken de 'Global Goals' om hun beleid en hun ambtelijke organisatie te structureren. Omgekeerd kunnen de Global Goals alleen met inzet van gemeenten gerealiseerd worden. De ontwikkelingsdoelen over bijvoorbeeld duurzaamheid, vluchtelingenopvang en inclusie van minderheden worden immers op lokaal niveau uitgevoerd. Door sociale en duurzame voorwaarden te stellen in hun inkoopbeleid - zoals een *fair-trade*-voorwaarde bij de inkoop van koffie en goede arbeidsvoorwaarden tijdens de gehele productie van mobiele telefoons - kunnen gemeenten bijdragen aan arbeidsomstandigheden en duurzame productie elders in de wereld.

Kortom, gemeenten moeten zelfbewuste actoren in het Europese en mondiale netwerksysteem zijn. Alleen zo kunnen zij optimaal gebruik maken van de voordelen die Europese en internationale organisaties bieden. Voor stevige verankering van internationale en Europese thema's in uw gemeente, en voor het goed profileren van uw gemeente op Europees en internationaal niveau, is het aanstellen van een bestuurlijke portefeuillehouder een belangrijk middel.

Verbindingen met andere beleidsterreinen

Europa en internationale samenwerking zijn horizontale onderwerpen die eigenlijk in het gehele gemeentelijke beleid moeten worden meegenomen. Het gaat er dus om deze onderwerpen te verbinden met de gemeentelijke agenda en ambities. Een portefeuille Europa en Internationaal kan uitstekend worden gecombineerd met meer vakinhoudelijke portefeuilles. Vrijwel alle beleidsterreinen hebben immers een Europese of internationale component; denk bijvoorbeeld aan economie, maar ook milieu, duurzaamheid, inclusie of digitale zaken. Door een inhoudelijke portefeuille te combineren met Europa en Internationaal wordt een goede verbinding gemaakt tussen internationale beleidsagenda's en lokale ontwikkelingen en opgaven. Het is belangrijk om goed te onderzoeken wat voor uw gemeente een logische combinatie is.

Rollen van de portefeuillehouder

Als aanjager, verbinder, vertegenwoordiger en ambassadeur kan de portefeuillehouder een boegbeeld voor de gemeente zijn in Brussel en in andere landen. Een bestuurlijk portefeuillehouder kan een tandem

Wobine Buijs-Glaudemans
(burgemeester Gemeente Oss)

Hoe doe je het werk als portefeuillehouder?

Vanuit mijn portefeuille 'Internationalisering' zet ik me in voor duurzame en innovatieve samenwerking en kennisuitwisseling met internationale partners. Op dit gebied is er voor gemeenten namelijk veel te winnen en veel te bieden. Als lokaal bestuur heb je de neiging om vooral binnen de eigen gemeentegrenzen te kijken. Zonde, want daardoor zie je niet wat er in de rest van de wereld gebeurt en wat voor invloed dat heeft op de eigen stad, en dus ook niet wat voor kansen dat oplevert. In Oss zijn we goed in voedselproductie en agrifood. Door op deze thema's internationaal samen te werken ontstaan er kansen voor verbinding, van mensen, van kennis en kunde. We kunnen onze kennis delen over duurzame innovatie met onze gemeentelijke collega's. En door ook een koppeling te maken met het onderwijs krijgen leerlingen al vroeg internationale ervaring.

Hoe heb je je werk als portefeuillehouder vormgegeven?

De duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties, of de 'Global Goals', zijn een rode draad in mijn portefeuille. De doelen fungeren als een kompas voor echte duurzame ontwikkeling. Verder zijn ze een heldere taal in de samenwerking met allerlei partners, zowel internationaal als lokaal: de Global Goals zijn van bedrijven, NGOs, gemeenten én van inwoners. Het is ons de afgelopen jaren gelukt om in al die samenwerkingen over de SDG's te spreken. Niet met een wijzend vingertje, maar als gelijkwaardige partners.

vormen met de gemeenteambtenaren die werken aan het verwerven van EU-fondsen en Europese & internationale projecten of netwerken.

Mogelijke taken van de portefeuillehouder

Het takenpakket van de portefeuillehouder kan er als volgt uitzien:

- Het verbinden van Europese en internationale onderwerpen en agenda's met de gemeentelijke agenda en ambities.
- Het uitrollen van Europese en internationale programma's die kunnen dienen als uitgangspunten van gemeentelijke beleid, met of zonder de VNG. De *Sustainable Development Goals* (SDG's of Global Goals) kunnen bijvoorbeeld dienen als basisindicatoren voor de ontwikkeling van gemeentelijk beleid.
- Global Goals-ambassadeur worden en ervoor zorgen dat de gemeente de lokale vertaalslag maakt van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN naar de eigen gemeente of regio.
- De samenwerking zoeken in de regio: met de provincie en met gemeenten deelnemen aan regionale Europastrategieën en in de Europawerkgroepen in de regio.
- De samenwerking zoeken binnen gemeentelijke netwerken zoals de G4, G40, de P10, de M50 en de K80. De G40 en de P10 hebben inmiddels bestuurlijke Europawerkgroepen opgericht.
- Een strategisch lidmaatschap aangaan met Europese en internationale netwerken: samenwerking en kennisuitwisseling zoeken in grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden en Europese en internationale partnerschappen met lokale overheden, zoals Eurocities en Eurotowns en thematische netwerken zoals POLIS (vervoer), *Energycities*, ERRIN (innovatie en onderzoek) en *Child Friendly Cities*.
- Aandacht hebben voor de correcte uitvoering van EU-wet- en -regelgeving, met name de uitvoering van staatssteun en aanbestedingsregels.
- De aansluiting zoeken bij de VNG-commissie Europa & Internationaal en haar activiteiten.
- Verkennen van deelname in internationale projecten van de VNG.
- Een tandem vormen met EU & Internationaal beleidsmedewerkers van uw gemeente.
- De Europese en internationale activiteiten van het bedrijfsleven en burgers (verenigingen) binnen uw gemeente ondersteunen.

Hedwich Rinkes (wethouder gemeente Heerenveen)

"Europa dichterbij Heerenveen brengen, maar zeker ook andersom"

Hoe doe je het werk als portefeuillehouder?

Een gemeente staat nooit op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een groter geheel. Regionale samenwerking is noodzakelijk om de gemeente én de hele regio vooruit te helpen, maar ook samenwerking in Europees verband is voor mij een logische stap. We hebben allemaal te maken met uitdagende, complexe opgaven en we streven allemaal na dat onze inwoners en onze ondernemers samen op een fijne manier kunnen wonen, werken en recreëren. Als wethouder Europa wil ik de samenwerking tussen regio's in heel Europa bevorderen, leren van andere regio's, maar zeker ook kennis delen met hen over opgaven die ons allen raken.

Hoe heb je dit vormgegeven?

Samenwerken betekent samen aan de slag gaan met verschillende partners. Dat zijn medeoverheden, maar ook het onderwijs en het bedrijfsleven. Wanneer we als Heerenveen verder willen komen, ons in willen zetten voor de brede welvaart voor iedereen, dan is het noodzakelijk hierin samen op te trekken. Door van elkaar te leren, bereiken we meer. Niet alleen in de regio om mij heen, maar nog liever in de regio die we Europa noemen. Dit doe ik vanuit Heerenveen, maar ook gezamenlijk vanuit Fries verband en samen met de noordelijke provincies. Het gaat mij daarbij zeker niet alleen om het aanboren van Europese fondsen en subsidies, al zijn die ook van groot belang om ontwikkeling en beweging op gang te brengen. Ik vind het evengoed van groot belang dat we kennis delen met elkaar. Dat kan zijn om de brede welvaart in Heerenveen te versterken, maar zeker ook om de brede welvaart in een andere regio te versterken.

Marieke Schouten
(wethouder Gemeente Nieuwegein)

Hoe doe je het werk als portefeuillehouder?

Vanuit de Nederlandse VNG-delegatie ben ik actief in de commissie energie en klimaat van het EU Comité van de Regio's. Daar komen veel onderwerpen aan de orde, zoals hoe we vervuiling in bodem, lucht en water naar 0 kunnen terugbrengen voor 2050. Vanuit mijn ervaring als wethouder in Nieuwegein weet ik hoe belangrijk bijvoorbeeld het terugdringen van de uitstoot van poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) is, met oog op de gezondheid van mensen en het milieu.

Hoe heb je dit vormgegeven?

Alles wat er gebeurt binnen de Europese Commissie, is belangrijk voor ons als gemeente. Maar wij zijn ook belangrijk voor Brussel. Ik vind het van wezenlijk belang dat we als gemeenten goed vertegenwoordigd zijn, onze belangen in Brussel op tafel kunnen leggen en dat we via de VNG een brug vormen tussen de gemeenten en Europa. In Nieuwegein zien we dat de luchtkwaliteit de laatste jaren wel is verbeterd maar niet voldoet aan de WHO normen. Onze stad ligt tussen drie grote snelwegen en twee grote vaarwegen in. We weten dat de binnenvaart vervuilend is. Dan heb je Europa echt nodig, om eisen te stellen aan de sector, maar ook bijvoorbeeld voor het creëren van schone transportcorridors. Als het bijvoorbeeld lukt om het zware vervoer en de binnenvaart over te laten gaan op schone brandstof dan zou dat enorm helpen. Wij kunnen dat als stad Nieuwegein zeker niet alleen, daarvoor hebben we Europa nodig.'

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de koepelorganisatie van de Nederlandse gemeenten. De VNG is de vereniging van en voor alle mensen, die bestuurlijk en ambtelijk in de Nederlandse Gemeenten werken. Samen met alle gemeenten stáát de VNG voor kracht en kwaliteit van het lokale bestuur. De VNG heeft in Brussel een ambtelijke voorpost. Daarnaast werkt de VNG samen met veel andere organisaties en is lid van o.a. de Europese koepel van verenigingen, de *Council of European Municipalities and Regions* (CEMR) en de internationale koepel *United Cities and Local Governments* (UCLG).

Vereniging van Nederlandse gemeenten
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
www.vng.nl

Contact

Voor Europa: europa@vng.nl
Voor Internationaal: VNG-International@VNG.nl